Dagen före gårdagen

Förtrollande essäer om barndomens under, hemligheter och bortglömd magi

av Richard Middleton

Upphovsrätt

Dagen före gårdagen

© 2026 Library of Alexandria.

Alla rättigheter förbehållna.

Upphovsrätten till det ursprungliga redaktionella materialet, revideringarna, sammanställningen och utformningen som skapats för denna utgåva tillhör Library of Alexandria. Ingen del av dessa skyddade inslag får reproduceras, lagras i ett informationssökningssystem eller överföras i någon form eller på något sätt utan föregående skriftligt tillstånd från Library of Alexandria, med undantag för vad som är tillåtet enligt gällande lag.

Utgiven av Library of Alexandria

LibraryofAlexandria.com

Innehåll

Inledning....3
En förtrollad plats....9
En tågresa....13
Den magiska pölen....17
Historieberättaren....22
Amiralerna allihop....26
En repertoarteater....30
Barn och vår....35
Om leksaksskåpen....39
Den tjocke mannen....43
Julvisesångare....47
Den magiska mattan....51
Barn på scenen....55
Oxford och Cambridge....59
Harold....63
Om att gräva hål....66
Riktig cricket....70
Pojken i trädgården....74
Barnen och havet....80
Att gå och lägga sig....84
Positiv....88
Ett hemligt sällskap....92

Fredens pris....97
Barnens trädgårdar....101
En förnäm gäst....105
Om pirater....110
Flöjtspelaren....114
Ullsamlaren....118
Älvornas fara....122
Drury Lane och barnen....126
Barnteater....129
Barndomen i backspegeln....133
Uppfostrans dårskap....136
Om sunt förnuft....141

FÖRORD
MEDDELANDE TILL LÄSAREN

Återuppbyggnaden av det största biblioteket i mänskligheten historia

För tusentals år sedan var Library of Alexandria den globala kunskapens hjärta — en fristad där varje känd civilisations visdom samlades och delades fritt.

Och sedan gick det förlorat.

Nu bygger vi upp det igen — och du är välkommen att vara med.

På Library of Alexandria har vi tagit oss an uppgiften att göra varje bok tillgänglig för alla människor på jorden — inte bara i tryckt form, utan på alla språk, i alla format och för alla läsare.

Så här gör vi:

- **Lyxiga tryckta utgåvor till självkostnadspris** - Beställ vilken bok som helst som en högkvalitativ pocketbok, en elegant inbunden utgåva eller en fantastisk box — och betala bara tryckkostnaden. Inga påslag. Inga mellanhänder.
- **Obegränsad tillgång till de största verken** - Njut av tusentals tidlösa klassiker — från Platon till Shakespeare och Tolstoj — i vackra, moderna e-boks- och ljudboksutgåvor. Läs och lyssna utan begränsningar — för alla läsare, överallt.
- **Moderna översättningar till alla språk och dialekter** - Vi ger klassikerna nytt liv på ett klart och lättillgängligt språk — och översätter dem till alla tänkbara dialekter. Alla förtjänar att förstå mänskligheten största idéer.

När du besöker **LibraryofAlexandria.com** , får du inte bara tillgång till böcker — du blir en del av en global rörelse för att återupprätta, bevara och dela civilisationens visdom.

Gå med oss redan i dag på LibraryofAlexandria.com

Tillsammans ser vi till att den mänskliga visdomens ljus aldrig slocknar igen.

Med tacksamhet,

Teamet bakom Moderna biblioteket i Alexandria

Besök:
www.libraryofalexandria.com
Eller skanna koden nedan:

Inledning

RICHARD MIDDLETON SKREV OM BARNDOMEN så som en smugglare kanske skulle beskriva en gömd vik: som en verklig plats han en gång hade känt väl, men som han inte längre kunde nå på vanliga vägar. Dagen före gårdagen samlar trettiotre korta texter om barn och de märkliga, privata världar som de bygger åt sig själva. Ett dammigt skåp på vinden blir ett piratskepp. En järnvägsvagn blir hela den vida världen. En lerig pöl i skogen blir en plats där man kan trolla. De vuxna på de här sidorna är avlägsna gestalter som aldrig riktigt förstår vad som pågår mitt framför näsan på dem.

Boken är sakprosa, men rör sig som en blandning av memoarer och personliga essäer. Den handlar inte om en intrig, utan om ett sätt att se. Det som gör den så njutbar är hur väl detta sätt att se fångas.

Därför är boken fortfarande en fröjd att läsa

Den som någon gång har gömt sig bakom en soffa, gjort en pinne till ett svärd eller bestämt att man inte fick gå över en viss del av trädgården har redan klivit in i den här boken. Middletons gåva är att minnas hur allvarlig leken var, utan att håna den eller dränka den i sentimentalitet. Hans barn är allvarsamma, stolta och lättsårade. De är också stilla säkra på att de förstår sådant som de äldre har glömt. Humorn kommer ur skillnaden mellan hur viktigt allt känns för barnen och hur lite de vuxna lägger märke till.

Det är också ett nöje att träffa alla han håller sällskap med. På de första sidorna nämns Aladdin, Robinson Crusoe, Ben Gunn och Tom Sawyer som om de vore gamla grannar. På vägen nickar han också åt Kipling, Thackeray och H. G. Wells. Barnen läser böcker, och deras lekar hämtar stoff ur dem. Den som växte upp med äventyrsberättelser känner igen vanan att låna en piratkapten för eftermiddagen.

Författarens egen historia ger boken ett extra djup. Richard Middleton var en engelsk författare, född 1882, som arbetade som kontorist och skrev dikter, essäer och noveller vid sidan av. Hans fullständiga namn var Richard Barham Middleton, och han föddes i Staines, en stad vid Themsen väster om huvudstaden. Han gick på Cranbrook School i Kent och arbetade senare som kontorist vid Royal Exchange Assurance Corporation. Sådana arbetsdagar lämnade kvällarna fria för skrivandet, som han brydde sig om. Han dog ung, 1911, bara tjugonio år gammal, i Bryssel. Många av hans verk gavs ut i bokform efter hans död.

Han tog sitt liv, och nyheten kom som en chock för de vänner han hade fått i litterära kretsar. Vännerna samlade ihop hans spridda verk och gav ut dem. En av dem var poeten och kritikern Henry Savage, som skrev en minnesbok om honom. En novellsamling med titeln The Ghost Ship gav Middleton en liten men trogen läsekrets. Detta faktum kastar en skugga över en samling om barndomens försvunna land. Ändå är texterna sällan sorgsna på något tungt sätt. Den dominerande tonen är munterhet, med värme strax bakom.

Tiden spelar också roll. Middletons barndom hörde till den sena viktorianska tiden, en tid med gaslyktor, skolrum med guvernanter, utflykter till pantomimföreställningar och Kristallpalatset med sina förhistoriska stenfigurer av djur vid sjön. Vi ser barndomen genom en ung mans ögon när han ser tillbaka. Känslorna är fortfarande så tydliga att de kan säga emot vuxenlivets praktiska omdömen. Gatuorglar spelade ännu på vägarna, pojktidningar skickades runt i skolrummet

och havet betydde badorten, dit man reste med tåg. Pickhurst Pond, som förekommer i de här texterna, är en verklig plats i Kent, nära Hayes.

Titeln pekar på hur nära det förflutna ligger: dagen före gårdagen är ingen uråldrig historia. Den ligger bara tillräckligt långt tillbaka för att ha gått förlorad, men ändå så nära att man nästan kan hålla den i händerna. Hela samlingen präglas av den edvardianska vanan att skriva för en bred läsekrets i tidskrifter. Sådana essäer var korta nog att läsa i ett svep, och deras lättsamma ton passade vecko- och månadstidningar. Middleton hade ett fint öra för den formen, och boken behåller sitt snabba, samtalande sätt.

Ett skåp, ett tåg, en pöl

Boken börjar med ett barns gömställe. En grupp syskon jagas bort av de äldre pojkarna och de vuxna som håller långa förmaningstal. De tar sin tillflykt till ett lågt skåp under taket på en stor vind. Frågan som boken ställer genast är vad en sådan plats kan bli när den fylls med tillräckligt mycket fantasi.

Därifrån spänner texterna över många ämnen. Några handlar om särskilda saker: en lång tågresa, en pöl i skogen, gatuorglar, julsångare och att gå och lägga sig. Andra tar upp större ämnen, som trädgårdar, pirater, cricket, teatern, havet, älvor och utbildning. Tonen är samtalande och ofta retfull, med snabba växlingar till ett skämtsamt högtravande språk. Så sker till exempel när skolrummets bråkstakar flyr från vuxna som ”steg ned från Olympen”. Meningarna kan bli långa och slingrande, men de är livliga och slutar nästan alltid med ett litet, vasst skämt.

Det är lätt att läsa boken i små portioner. Varje text är kort och fullständig i sig, så man kan läsa en essä i taget eller sträckläsa. En del hänvisningar hör till den tiden och gäller gamla tidskrifter, böcker och sevärdheter i London, men

känslan bär dem. Man behöver inte slå upp något. Några namn kan vara roliga att känna till, men lekarna förklarar sig själva.

Middleton använder gärna ”vi” om barnen och glider ibland över till en enda pojkes perspektiv. Det känns som om någon lutar sig fram för att dela en familjehemlighet.

Vad barnen vet

Några frågor löper stilla genom samlingen. En av dem är var gränsen går mellan det barnen hittar på och det de tror på. De släpper gärna in en häxa, ett spöke eller en drunknad kattunge i sin värld, men avvisar en mördare med en säck och ett följe av särskilda sköldpaddor. Vilka regler följer de, och vem bestämmer dem? Räkna med ett lugnt tempo. Texterna skyndar sällan fram mot en poäng och dröjer gärna vid en ljusstump, en pappersbåt eller en burk med torkade äppelringar.

En annan fråga är hur de vuxna ser ut nerifrån. Mostrar, guvernanter och äldre bröder betraktas med en blandning av medlidande och munterhet. Rösten tillhör en vuxen man som minns precis hur det kändes att vara liten, men han tar sällan högtidligt på det. Humorn dyker upp i små hörn, i en kommentar inom parentes eller i ett oväntat formellt ord bredvid ett barnsligt. Styckena är ofta långa, som små resor som börjar på ett ställe och slutar någonstans där det är roligare.

Är skämtet bara på de vuxnas bekostnad, eller finns det en mildare poäng om vad de vuxna har förlorat? Alla de trettiotre texterna har sin egen titel och sitt eget ämne, så boken bygger inte upp någon intrig. Några skildrar en enda eftermiddag eller en enda sak, medan andra funderar över vanor som många barn delar. Stämningen växlar mellan skämtsamt storslagna äventyr, stilla iakttagelser och vemodiga minnen, ibland inom loppet av några få sidor.

Den sista frågan är den som bokens senare sidor verkar vilja väcka: vad innebär det egentligen att se tillbaka på sin barndom? Titlar som ”Barndomen i efterhand” och ”Uppfostrans dårskap” antyder att Middleton har åsikter. Läsaren undrar om en författare som ägnar sig så mycket åt de ungas lekar ändå kan stå lite utanför dem.

En förtrollad plats

NÄR STOREBRÖDERNA HÄVDADE SINA RÄTTIGHETER alltför hårdhänt, eller när de vuxna kom ner från Olympen med en tröttsam redogörelse för trasiga möbler och sönderrivna kläder, drog sig skolrummets småfolk undan. På sommaren var det lätt nog. Så fort vi kommit ut i trädgården kunde vilket klättervänligt träd eller vilken skuggig buske som helst bli ett gömställe. Där fanns en ihålig trädstam full av spännande insekter och angenäma jorddofter, som aldrig svek oss. Eller, regniga dagar, redskapsboden, med sin arsenal av vapen för att slå tillbaka låtsade angrepp från fientliga styrkor. Men i barndomens lek var trädgården förbjudet område på vintern, och vi måste hitta andra gömställen. Bakom pianot i skolrummet fanns ett trekantigt krypin, perfekt för korta sura miner eller plötslig skräck. Där kunde vi ligga i bakhåll, i fred med våra oförrätter, tills livet vände till det bättre och lockade oss tillbaka till världen i full fart.

Men när stunden var tragisk och vi kände att vi behövde ett mer avlägset gömställe, tog vi med oss våra bekymmer, med en återkommande rysning av förtjusning, till den förtrollade plats som de äldre föraktfullt kallade ”musskåpet”. Det var ett lågt skåp som sträckte sig längs hela den stora vinden under det sluttande taket. Här kunde barndomens kränkta själ finna ensamhet och mörker, där den i tur och ordning kunde smida planer på hämnd och storslagen godhet. Som tur var tilltalade vårt gömställe varken de vuxnas praktiska sinnen eller de yngre som börjat bekymra sig om sina kläder. Man måste krypa in på alla fyra. Där var dammigt, och mössen gjorde envist anspråk på platsen. På innerväggarna verkade putsen sippra fram mellan de grova ribborna, och genom små sprickor och springor

mellan takpannorna kunde vi se himlen. Men vår fantasi förvandlade snart dessa små brister. Som grotta hade musskåpet en mycket intressant historia. Så snart smugglarna gett sig av gick det från den ene till den andre: Aladdin, Robinson Crusoe, Ben Gunn och Tom Sawyer. Alla blev nöjda. Utan tvivel hade det fått många fler hyresgäster om någon inte upptäckt att det liknade en fartygshytt. Från det ögonblicket var dess plats i vår värld tryggad.

Förr eller senare återvände våra drömmar alltid till havet – inte, det måste sägas, det artiga och civiliserade havet under sommarlovet, utan havet där magiska fönster öppnas i skummet och där kapten Averys och kapten Bartholomew Roberts skepp troget möter Den flygande holländaren vid det karmosinröda tidvattnet. Det behövdes inget särskilt sjödugligt fartyg för att föra våra hjärtan till dessa förtrollade vatten. En pappersbåt som flöt i ett fat räckte gott, om vinden var gynnsam. Därför bekymrade det oss inte att vår hytt saknade ventiler och hade en ovanlig form. Vi kunde höra vattnet bubbla mot fartygssidan i en närliggande cistern, och ofta tjöt och visslade vinden ovanför oss. Vi hade våra förvaringsfack, sovplatser och hyttbord, och i ena änden av hytten hängde en rostig gammal huggare full av hack. Vi hade avskytt alla som försökte förstöra vår illusion om att hacken hade uppstått i strid. När vi var fripassagerare fyllde till och med mössen en funktion. Vi gav dem full frihet att ströva omkring som vilda råttor och darrade när vi hörde dem skynda omkring bland lasten.

Men även om vi klippte ut en gammal amiral ur en julårsbok och en tid glatt jagade slavskepp tillsammans med Kingston, blev fartyget inte riktigt sig självt förrän vi blev pirater och hissade ”Jolly Roger” utanför Malabars kust. Då fick mössen se märkliga syner i ljuset från fladdrande ljus. Om någon av oss hade pengar, festade vi vilt och drack ingefärsöl som om det vore vatten. Sedan drack vi vatten ur ingefärsölsflaskorna, som fortfarande bar på en svag magi. Ombord på Svarta Margaret

åt vi sylt utan bröd. Och när vi kapade ett handelsfartyg med en värdefull last av torkade äppelringar – segt att tugga, men intressant – och det läckra sockret från kanderat skal, blev det stojigt i dess dunkla hytt. Vi sjöng det vi trodde var sjömansvisor med sorgsna röster och gjorde våra änterpikar redo för nästa äventyr, fast vi inte hade någon klar uppfattning om vad de egentligen var.

Och när vi tröttnade på att tömma romfat och räkna åttarealer kom det lugnare, men lika trevliga stunder till sjöss. Det var skönt att ligga stilla efter stridens feber och se på de fladdrande ljusen med sömniga ögon. Ingen har väl sagt det sista ordet om levande ljus charm. Vi tyckte om små ljus – kanske korta sextoningar – och när vi låg där kastade de sina skuggor omkring oss. Vattnet kluckade rastlöst under oss, och ibland hörde vi vaktens steg ovanför på däck och då och då klangen från den stora klockan. I en sådan stund var det inte svårt att föreställa sig de lysande tropiska hav som Svarta Margaret färdades genom. Himlar som glödde av stjärnor, öde öar som korgar fulla av lysande blommor och tusen under från det förtrollade havet – vi såg allt.

Det var märkligt att lämna denna plats av skuggor, tystnad och drömmar som varade i timmar för att spela en obetydlig roll i en bullrig värld upplyst av gas, som inte visste något om dessa under. Men det fanns tröst. Storebröderna kunde vinna gräl med metoder som verkade orättvisa, men bakom vår förvirrade min kunde vi dölja en djup medkänsla med deras liv utan äventyr. Guvernanter kunde kritisera våra dammiga kläder i det oändliga, men minnet av att kvinnor inte fick gå ombord på Svarta Margaret hjälpte oss att förbli artigt korrekta. Liksom gentlemannen i herr Wells berättelse visste vi att det fanns bättre drömmar. Den kunskapen lyfte oss för en stund över vår omgivnings småaktiga passioner.

Vi var inte de enda barn som hade funnit musskåpet förtrollande. När vi först undersökte det upptäckte vi en handfull

träpärlor som var noggrant gömda i en springa i väggen. De verkade höra hemma i barnkammaren snarare än i skolrummet, men kanske hade de bortglömda barnen vetat det vi visste, och våra sånger om havet väckte bara välbekanta ekon. Det är mycket möjligt att andra barn i dag har ärvt våra drömmar och att andra händer styr Svarta Margaret under stjärnor som ser på med gillande. I så fall står de i skuld till oss, för i ett av våra gömställen lämnade vi efter oss Greven av Monte Cristo på engelska, en sällsynt skatt för varje riktig pojke. Om boken någon gång når hans ögon, kommer han att förstå.

Fortsätt läsa: Dagen före gårdagen

Detta är den kostnadsfria förhandsvisningen av Dagen före gårdagen från Library of Alexandria.

Läs och lyssna på hela boken, och över 200 000 till, med 90 dagar gratis:

https://libraryofalexandria.com/sv/products/the-day-before-yesterday